

[Hvidberg.]

sig af med specielle Undersøgelser, der maaske vil vise sig om nogen Tid at faa den største Betydning for Rødspættefiskeriet i Nordsøen, at han for dette betydningsfulde Arbejde har erholdt en saa svimlende Indtægt som 100 Kr. om Maaneden, saa tager man sig unægtelig til Hovedet.

Jeg kan nævne et andet Eksempel: en ung Dr. phil., hvis Disputats er internationalt kendt og citeres overalt i den videnskabelige Verden, hvor man giver sig af med dens Emne, og som desuden allerede har en stor videnskabelig Produktion bag sig. Denne Mand har arbejdet med en Række fysiologiske Problemer, der har almen praktisk Betydning, Aandedræt, Arbejdsfysiologi, Varmeregulering. I et Par Aar har han arbejdet for det tekniske Akademi ved vigtige Undersøgelser over Boligopvarmningens fysiologiske Problemer. En Videnskabsmand af dette Format har man i Aarevis lønnet af privat tilvejebragte Midler med sjældent over 250 Kr. om Maaneden.

Nu er dette naturligvis løsrevne Eksempler, men der kunde nævnes andre. Til Trods for alt, hvad der er gjort her i Landet for Videnskaben, er der ingen Tvivl om, at der gaar mange videnskabeligt begavede unge tabt for den videnskabelige Forskning. De maa give op af økonomiske Grunde. Ikke mindst i de første Aar efter Eksamen, hvor der er saa faa Muligheder for Stipendier, er det svært for de unge at klare sig igennem.

Det er klart, at under disse Forhold maa ethvert Skridt i den rigtige Retning hilses med Glæde, og som et saadant maa jeg betragte det foreliggende Lovforslag.

Det Forskningsraad, der ønskes tilvejebragt, skulde, hvis jeg har forstaaet det ret, være noget i Retning af et Staaested, hvorfra man kunde overskue de forskellige Videnskabsgrene inden for de tekniske Videnskaber og saa samordne og sætte i Gang og finde de egnede unge frem. Ikke mindst betydningsfuldt forekommer mig derfor de 50 000 Kr. at være, der aarlig skal stilles til Raadighed som Forskningsstipendier.

Men man kunde maaske tillade sig det Spørgsmaal, hvorfor disse Stipendier saa kun skal være paa 5 000 Kr. til hver. Jeg gør opmærksom paa, at de Universitetsadjunktstillinger, som netop nu er oprettet ved Aarhus og Københavns Universiteter, og som der fra alle Sider har været saa stor Glæde over, i Virkeligheden er Forskningsstipendier, der svarer saa temmelig til de her foreslaaede, men de er paa 6 000 Kr.

Man fristes dernæst til at spørge, om

ikke Lovforslaget trænger til en Udvidelse eller maaske rettere Supplering, om der f. Eks. ikke ogsaa burde foreslaas en Lov om Oprettelse af et medicinsk Forskningsraad. I Sverige er et Forslag om et saadant fremme og har, efter hvad jeg har faaet oplyst, Udsigt til at blive ført igennem. Det bygger paa det engelske „Medical Research Council“, og dette engelske medicinske Forskningsraad har vist sig at være af allerstørste Betydning, idet det har virket som en mægtig Drivfjeder i Udviklingen. Dette Raads Initiativ og Ressourcer har i høj Grad gavnet Lægekunsten i England saavel praktisk som teoretisk, og hvad det betyder ogsaa rent økonomisk for et Land, behøver ingen nærmere Paavisning. Det er vel i alt Fald en Overvejelse værd, om man ikke ogsaa burde foreslaa et medicinsk Forskningsraad herhjemme.

Overhovedet bør det overvejes, om Lovforslaget ikke burde udvides eller suppleres med Forslag om Forskningsraad inden for adskillige andre Omraader, hvor der mangler Overblik, Samordning og Midler.

Hvis man holder sig til et teknisk-videnskabeligt Raad alene, vil der bestandig være unge Forskere, som er udelukkede fra Understøttelse af dette Raad, fordi deres Arbejde falder uden for dets Omraade. Alle de, som arbejder paa Grænseomraader, kan ikke faa Del i de Stipendier, der her er Tale om, skønt deres Arbejde maaske har stor erhvervsøkonomisk Betydning. Ogsaa paa anden Vis føres man til Tanken om, at Lovforslaget om et teknisk-videnskabeligt Forskningsraad bør udvides eller suppleres. Det hedder i Formaaalsparagraffen, at Raadets Opgave skal være, at „fremme og samordne teknisk-videnskabelig og erhvervsøkonomisk Forskning til Gavn for dansk Erhvervsvirksomhed“. Men Begrænsningen „dansk“ bliver ikke let at gennemføre. Naar et videnskabeligt Forskningsarbejde gøres, vil det jo ofte vanskeligt kunne overskues, hvor vidtgaaende dette Arbejdes Konsekvenser vil blive.

Det vil i mange Tilfælde ogsaa blive vanskeligt at afgøre, om et Forskningsarbejde har erhvervsøkonomisk Betydning, eller det ikke har det. Da Ørsted i sin Tid gjorde sine epokegørende Forsøg med Magnetnaalen og Traaden med den elektriske Strøm, mente man som bekendt ikke, at det havde nogen praktisk endsige erhvervsøkonomisk Betydning, og dog blev de erhvervsøkonomiske Konsekvenser slet ikke til at overskue.

Disse Overvejelser fører til Tanken om Udvidelse eller Supplering af den fore-